

Delrapport

Skatteplanering i företag inom välfärdssektorn

1	Sammanfattning	3
2	Inledning.....	4
2.1	Uppdraget	4
2.2	Behandling och avgränsning av uppdraget.....	4
2.3	Målpopulation.....	6
3	Skatteplanering i riskkapitalägda välfärdsföretag	9
3.1	Inledning.....	9
3.2	Carried Interest	11
3.3	Räntor	13
3.4	Incitamentsprogram	13
3.5	Införsäljning.....	14
4	Skatteplanering med räntor i riskkapitalägda och investmentbolagägda välfärdsföretag.....	14
4.1	Beskrivning	14
4.2	Uppföljning av skatteplanering med interna lån.....	16
4.3	Uppföljning av skatteplanering med externa lån	19
4.4	Uppföljning skattesituation	20
5	Skatteplanering vid försäljning av fåmansaktiebolag	22
5.1	Inledning.....	22
5.2	Kartläggning av försäljningar	23
5.3	Försäljningarna ur ett skatteplaneringsperspektiv.....	23
5.4	Fördelning av vinst per företeelse.....	26
6	Övrigt – skattefusk och fel.....	27
7	Slutsatser.....	28

1 Sammanfattning

Skatteverket har i regleringsbrevet för 2015 fått i uppdrag att kartlägga och analysera skatteplaneringen inom välfärdssektorn, vilket redogörs för i denna delrapport. I en andra del ska Skatteverket även särskilt granska företag inom välfärdssektorn, där resultatet ska redovisas senast den 1 mars 2016.

Denna första del av uppdraget har avgränsats till en uppföljning av de resultat som rapporterades i uppdraget 2012, med hänsyn till den omfattande kartläggning och granskning som då genomfördes avseende beskattningsåren 2009 och 2010.

Den skatteplanering som iaktogs i 2012 års välfärdsuppdrag förekom främst i den del av välfärdssektorn som ägdes genom riskkapital där det var vanligt att använda olika konstruktioner med räntor för att undanröja skatteunderlaget i en koncern. Vid riskkapitalägda bolags uppköp av mindre företag skatteplanerade säljaren ofta för att minimera skatten på vinsten. Granskningen visade dock att frekvensen av skatteplanering var relativt låg inom välfärdssektorn som helhet.

Välfärdsföretagen har numera i stort sett upphört med skatteplanering med interna räntor medan skatteplanering med externa räntor har ökat, totalt sett har skatteplaneringen med räntor minskat väsentligt. Vid 2012 års kartläggning uppgick räntorna på ägarlån till ca 2 miljarder kronor per år att jämföra med resultatet av den nu genomförda uppföljningen då räntorna på ägarlån uppgår till ca 130 miljoner kronor beskattningsår 2013, dvs. en minskning med ca 1,9 miljarder kronor. Merparten av de interna skulder som har avvecklats har ersatts med kapitaltillskott. Räntor på externa lån hänförliga till förvärv har ökat från ca 800 miljoner kronor till knappt 1,2 miljarder kronor beskattningsår 2013, dvs. en ökning med ca 0,4 miljarder kronor. De ränteavdrag som har bedömts vara hänförliga till skatteplanering har således totalt sett minskat med ca 1,5 miljarder kronor (1,9 – 0,4).

Avvecklingen av de interna lånen kan delvis ha samband med de nya ränteavdragsbegränsningsregler som infördes 2013, men en förklaring kan delvis även vara den uppmärksamhet som skatteplanering med räntor inom välfärdssektorn har fått i media och från politiker under flera års tid.

Fastän ränteavdragen har minskat har de ackumulerade skattemässiga underskotten ökat från ca 2,7 miljarder kronor beskattningsår 2010 till närmare 5,4 miljarder kronor beskattningsår 2013. Några anledningar till ökningen är troligen att de interna ränteavdragen delvis inte har avvecklats förrän 2012-2013, att externa ränteavdrag hänförliga till förvärvslån kvarstår och även har ökat samt bristande lönsamhet. De flesta koncerner som skatteplanerar eller har skatteplanerat med räntor betalar p.g.a. de ackumulerade skattemässiga underskotten fortfarande endast en låg bolagsskatt eller ingen bolagsskatt alls.

Skatteplanering förekommer vid försäljning av fåmansaktiebolag, oavsett om köparen är ett riskkapitalägt bolag eller inte. Vid en genomgång av samtliga identifierade försäljningar under 2013 har ca 146 miljoner kronor av de totala vinsterna om ca 462 miljoner kronor konstaterats inte blivit beskattade i nuläget eftersom försäljningar har skett genom svenska holdingbolag. Merparten av vinsterna vid försäljningarna beskattas dock men med 20 % i inkomst av kapital. Det är bara ca 5 % av vinsterna som beskattas som inkomst av tjänst. Den identifierade skatteplaneringen är fullt laglig och regelverkets uppbyggnad medför att vinsterna även utan inslag av skatteplanering beskattas lågt.

Det kan förekomma skattefusk och fel inom välfärdssektorn, men kartläggning av detta omfattas inte av uppdraget. I rapporten har dock erfarenheter från Skatteverkets verksamhet gällande skattefusk och fel kort beskrivits.

2 Inledning

2.1 Uppdraget

Regeringen har i regleringsbrevet för 2015 gett Skatteverket i uppdrag att kartlägga och analysera skatteplaneringen inom välfärdssektorn. Med välfärdssektorn avses företag som bedriver verksamhet inom exempelvis vård, skola och omsorg. I kartläggningen ingår att identifiera hur skatteplaneringen genomförs samt att uppskatta frekvensen och omfånget av skatteplaneringen. Utöver kartläggning och analys ska Skatteverket även särskilt granska företag inom välfärdssektorn. Uppdraget vad gäller kartläggning och analys av skatteplanering ska redovisas senast den 15 augusti 2015. Resultatet av den särskilda granskningen ska redovisas senast den 1 mars 2016.

2.2 Behandling och avgränsning av uppdraget

Skatteverket fick i regleringsbrevet för 2012 ett liknande uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera förekomsten av skatteplanering inom välfärdssektorn samt att särskilt granska företag inom välfärdssektorn. Uppdraget redovisades i en delrapport¹ som omfattade resultatet av kartläggningen vad gäller skatteplanering med räntor samt i en slutrapport² som huvudsakligen omfattade resultatet av övrig granskning av företag inom välfärdssektorn.

Denna första del av uppdraget, kartläggning och analys av skatteplanering inom välfärdssektorn, har avgränsats till en uppföljning av de resultat som rapporterades i uppdraget 2012, med hänsyn till den omfattande kartläggning och granskning som då genomfördes. Samma definitioner har använts vid denna analys och kartläggning som i det tidigare uppdraget.

¹ Skatteverkets delrapport "Skatteplanering med ränteavdrag i företag inom välfärdssektorn" 2012-04-27, dnr 131 296639-12/113

² Skatteverkets slutrapport "Skatteplanering i företag inom välfärdssektorn" 2012-12-12, dnr 131 296685-12/113

Välfärdssektorn har definierats som verksamheter inom områdena vård, skola och omsorg, som helt eller till huvudsaklig del direkt finansieras med skattemedel. I populationen ingår därför t.ex. apotek, ambulanstransporter och flyktingförläggningar, men inte företag som exempelvis säljer sjukvårdsmaterial eller läkemedel. Tandvård ingick i populationen vid 2012 års välfärdsuppdrag och har därför tagits med även i detta uppdrag. Tandvård ingår dock inte i den av regeringen tillsatta Välfärdsutredningen (Fi 2015:01).

Uppdraget har även begränsats till att endast omfatta offentligfinansierad verksamhet som bedrivs i privatägda företag. Därmed omfattas inte verksamhet som bedrivs inom kommun och landsting samt av företag ägda av kommun och landsting av denna kartläggning.

Skatteverket definierar skatteplanering som *"arrangemang innanför lagens ram i syfte att begränsa skatten"*. Skatteupplägg definieras som *"arrangemang i syfte att begränsa skatten och där det är oklart om det ligger inom eller utom lagens ram. Det gäller arrangemang som Skatteverket bedömer saknar affärsmässig grund, om man bortser från skattefördelen, eller inte är förenliga med lagstiftningens intentioner och därför leder till effekter som lagstiftaren inte önskade. Oftast är det de rättsliga instanserna som i slutänden avgör om arrangemangen är förenliga med regelverket. Skatteupplägg är ofta på ett eller annat sätt komplexa eller icke-transparenta, d.v.s. svåra att utreda och bedöma."*

Utöver förekomsten av skatteplanering och skatteupplägg kan det inom välfärdssektorn precis som inom andra branscher även förekomma skattefusk. Som skattefusk definieras *"avsiktligt fel, oavsett belopp, utanför lagens ram i strid mot reglerna och lagstiftningen i syfte att undvika skatt. Det kan t.ex. gälla avdrag för privata levnadskostnader, avdrag för kostnader som inte finns eller ej redovisade kassaförsäljningar."*

Kartläggning och analys av företag eller enskilda inom välfärdssektorn som fuskar med skatten, exempelvis genom oredovisade inkomster, omfattas inte av uppdraget. Sådan granskning görs dock inom ramen för Skatteverkets verksamhet, varför erfarenheter och slutsatser med bäring på regeringsuppdraget har tagits med i rapporteringen under avsnitt 6 nedan.

Den skatteplanering som identifierades vid 2012 års välfärdsuppdrag förekom främst inom riskkapitalägda koncerner där det var vanligt att använda olika konstruktioner med räntor. Sådan skatteplanering med räntor var vanligast i de större välfärdskoncernerna men förekom även i mindre koncerner. Det konstaterades även att de riskkapitalägda verksamheterna relativt frekvent köpte upp fåmansföretag och att säljaren i samband med försäljningen ofta skatteplanerade för att minimera vinsten. Inom den del av välfärdssektorn som inte var riskkapitalägd bedömdes frekvensen av skatteplanering totalt sett vara låg. Den granskning av välfärdsföretag som genomfördes vid 2012 års uppdrag var relativt bred och omfattade drygt 20 procent av omsättningen inom hela välfärdssektorn, avseende stora företag omfattade granskningen ca 30 procent av omsättningen. I granskningen ingick företag med olika ägarformer.

Efter en bred och omfattande granskning konstaterades således att skatteplanering i stort sett endast förekom hos riskkapitalägda företag eller hos de som sålt företag till riskkapitalägda företag. Mot den bakgrunden har 2015 års uppdrag avgränsats till att följa upp den tidigare iakttaga skatteplaneringen hos de riskkapitalägda bolagen, vilket innebär en uppföljning av skatteplanering med räntor och carried interest. Beträffande försäljning av fåmansaktiebolag har uppdraget omfattat skatteplanering vid all försäljning av fåmansaktiebolag.

Beträffande skatteplanering med räntor har 2015 års välfärdsuppdrag begränsats till att följa upp de välfärdskoncerner där det vid 2012 års uppdrag kunde konstateras att det förekom räntor hänförliga till företagsförvärv, för att bedöma om dessa koncerner fortfarande skatteplanerar med ränteavdrag. Denna avgränsning har gjorts mot bakgrund av att det redan i 2014 års ränterapport³ kunde konstateras att välfärdsbolagen i stort sett har upphört att skatteplanera med räntor på ägarlån. Det har dessutom bedömts att det inte har tillkommit nya riskkapitalaktörer inom välfärdssektorn i någon nämnvärd utsträckning. Det förefaller därför inte motiverat att göra en bredare analys för att undersöka om det finns ytterligare koncerner som börjat skatteplanera med räntor på ägarlån efter den period som undersöktes vid 2012 års välfärdsuppdrag.

Skatteverket har i denna del av uppdraget gjort analyser och kartläggning utifrån tillgängliga uppgifter. Skatteverket saknar enligt gällande lagstiftning möjlighet att genomföra utredningar i rent kartläggnings syfte. Uppgifter kan inte begäras in från företag om uppgifterna helt saknar betydelse för företagets beskattning. Slutsatser till kartläggningen har därför baserats på befintlig information utan att kontakta företaget.

2.3 Målpopulation

Följande områden har bedömts ingå i välfärdssektorn.

- Hälsa- och sjukvård
- Öppna sociala insatser (t.ex. hemtjänst och assistans)
- Utbildning (inklusive förskola, högskola m.m.)
- Tandvård
- Vård och omsorg i boende
- Apotekshandel
- Flyktingförläggning
- Ambulanstransporter

Med utgångspunkt från näringsgrenskoder (SNI-koder) kopplade till dessa områden har information inhämtats från Skatteverkets egna register.

³ Skatteverkets rapport "Skatteplanering med ränteavdrag i företagssektorn, Externa lån och en påbörjad undersökning av tillämpningen av 2013 års regler", 2015-01-15, dnr 131 276412-14/113

En viss försiktighet måste dock iaktas p.g.a. att företagens SNI-koder inte alltid är tillförlitliga, exempelvis kan de vara inaktuella, saknas eller vara felaktiga. De utvalda SNI-koderna kan även avse endast en mindre del av företagens verksamhet, varför redovisade uppgifter avseende omsättning per område ska betraktas som ungefärlig.

Baserat på uppgifter framtagna i mars 2015 ingår drygt 24 000 juridiska personer i välfärdssektorn. En indelning har gjorts mellan stora företag och små och medelstora företag⁴, varefter en beskrivning av målpopulationen har gjorts per område. Företagen fördelar sig på följande sätt.

Tabell 1
Antal välfärdsföretag per område

Områden	Stora företag	Små och medelstora företag	Totalt antal företag
Hälsa- och sjukvård	106	11 626	11 732
Öppna sociala insatser	97	4 649	4 746
Utbildning, inklusive förskola	100	3 698	3 798
Tandvård	3	2 280	2 283
Vård och omsorg i boende	132	1 212	1 344
Apotekshandel	10	183	193
Flyktinförläggning	0	45	45
Ambulanstransporter	4	35	39
Summa	452	23 728	24 180

De stora företagen utgörs så gott som uteslutande av aktiebolag. De små och medelstora företagen utgörs till nästan 70 % av aktiebolag, varav ca 13 000 är aktiva.⁵ Vidare är ca 14 % ideella föreningar, 8 % är handelsbolag/kommanditbolag och ca 7 % är ekonomiska föreningar.

Den fortsatta rapporteringen kommer endast att omfatta aktiebolag eftersom det är den i särklass vanligaste juridiska formen.

En jämförelse och presentation av omsättningen i den samlade målpopulationen avseende aktiebolag, som inte ägs av kommun eller landsting, ger nedanstående tabell.

⁴ Stora företag definieras som de ca 350 största koncernerna i landet med mer än 800 anställda och alla övriga företag med en lönesumma överstigande 50 miljoner kronor – alla andra klassificeras som små och medelstora företag.

⁵ I 2012-års ränterapport angavs att kartläggningen omfattade drygt 17 000 små och medelstora aktiebolag. I den siffran inkluderas även alla inaktiva bolag. Motsvarande siffra för 2013 är drygt 16 000 aktiebolag.

Tabell 2
Omsättning per område

Område	Stora aktiebolag		Små och medelstora aktiebolag		Totalt antal aktiebolag	
	Omsättning, Mkr	Antal	Omsättning, Mkr	Antal	Omsättning, Mkr	Antal
Hälso- och sjukvård	18 221	102	19 760	7 310	37 981	7 412
Öppna sociala insatser	12 178	91	9 574	1 054	21 752	1 145
Utbildning, inklusive förskola	10 063	96	11 231	998	21 294	1 094
Tandvård	4 791	3	6 247	1 677	11 038	1 680
Vård och omsorg i boende	15 879	134	7 306	671	23 185	805
Apotekshandel	16 377	9	4 712	151	21 089	160
Flyktingförläggning	0	0	159	16	159	16
Ambulanstransporter	901	4	503	16	1 404	20
Summa	78 410	439	59 492	11 893⁶	137 902	12 332

Företagen inom kategorin stora företag omsätter totalt ca 80 miljarder kronor och de små och medelstora företagen ca 60 miljarder kronor. Det är viktigt att påpeka att inte hela omsättningen är offentligt finansierad i samtliga fall då en del av verksamheten kan vara delfinansierad av patienten (exempelvis tandvård) eller helt finansierad av privata sjukförsäkringar. Det kan också förekomma att företagen utöver verksamhet inom välfärdsområdet bedriver annan typ av verksamhet.

Beträffande antal företag så avser den redovisade uppgiften antalet enskilda aktiebolag oaktat att dessa ingår i en koncern. De större koncernerna inom välfärdssektorn är uppbyggda på olika sätt. Ett exempel är området hälso- och sjukvård där en av de absolut största koncernerna bedriver en mycket stor del av sin verksamhet inom ett och samma aktiebolag medan andra större koncerner har fördelat sin verksamhet på upp till 27-28 olika aktiebolag. Det bör noteras att de 10 största koncernerna står för ca två tredjedelar av den totala omsättningen avseende de stora företagen och flera av dem är riskkapitalägda.

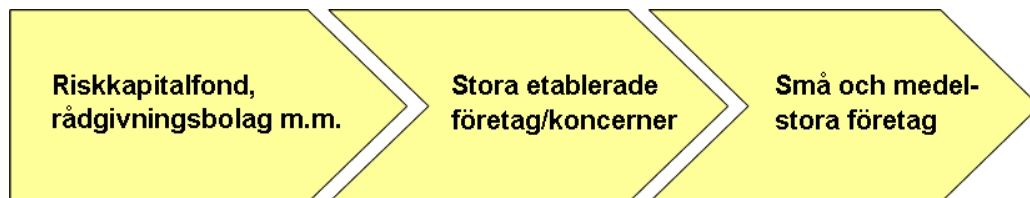
⁶ Av de 13 000 aktiva små och medelstora aktiebolagen är det 11 893 bolag som har redovisat en omsättning i deklarationen.

3 Skatteplanering i riskkapitalägda välfärdsföretag

3.1 Inledning

En betydande del av de större koncernerna inom välfärdssektorn ägs av s.k. riskkapitalfonder. Även en del små och medelstora välfärdsföretag ägs av riskkapitalfonder. I de ägarstrukturer som har etablerats till följd av ett riskkapitalförvärv är det tre led med aktörer som kan urskiljas:

Bild 1 Aktörer

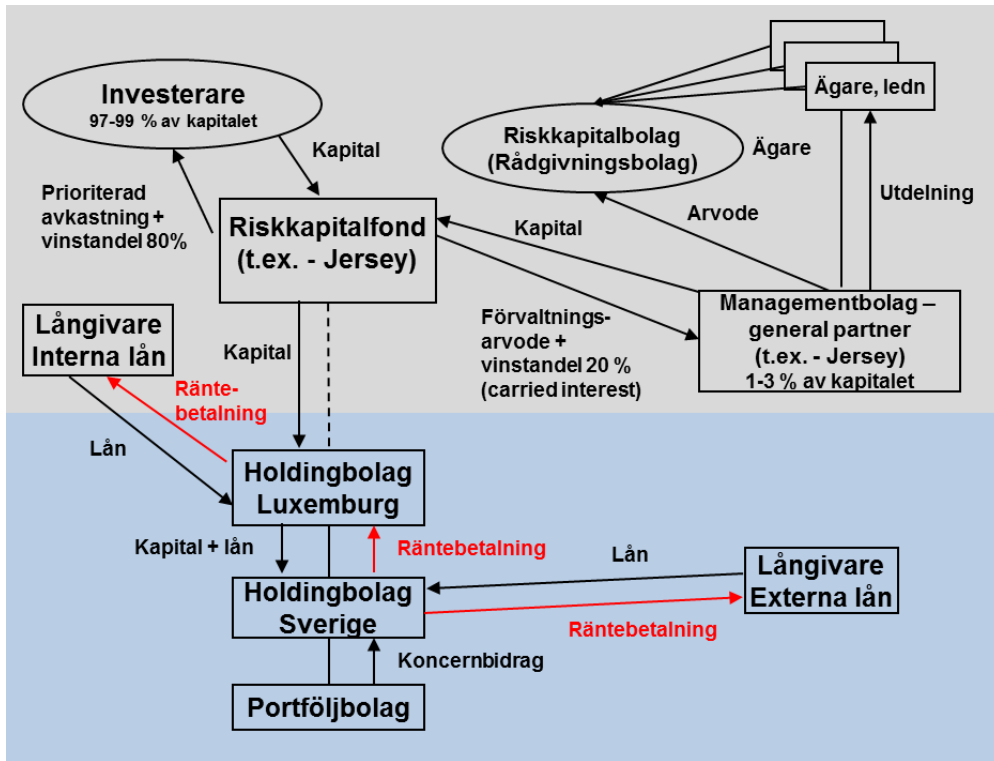

Inom välfärdssektorn har riskkapitalfonder förvärvat portföljbolag som utgörs av större etablerade företag/koncerner. Den förvärvade koncernen har därefter växt genom ytterligare förvärv av mindre företag.

En riskkapitalfond är ett samarbete i form av avtal mellan ett antal investerare och en eller flera s.k. general partners oftast belägna på Jersey eller Guernsey. Investerarna satsar ett visst belopp i fonden som general partner därefter förvaltar. General partner sluter därefter avtal med ett eller flera rådgivningsbolag ("riskkapitalbolag") som i praktiken tar över investeringsverksamheten. Riskkapitalbolagen och deras anställda kan vara verksamma i Sverige och i andra länder.

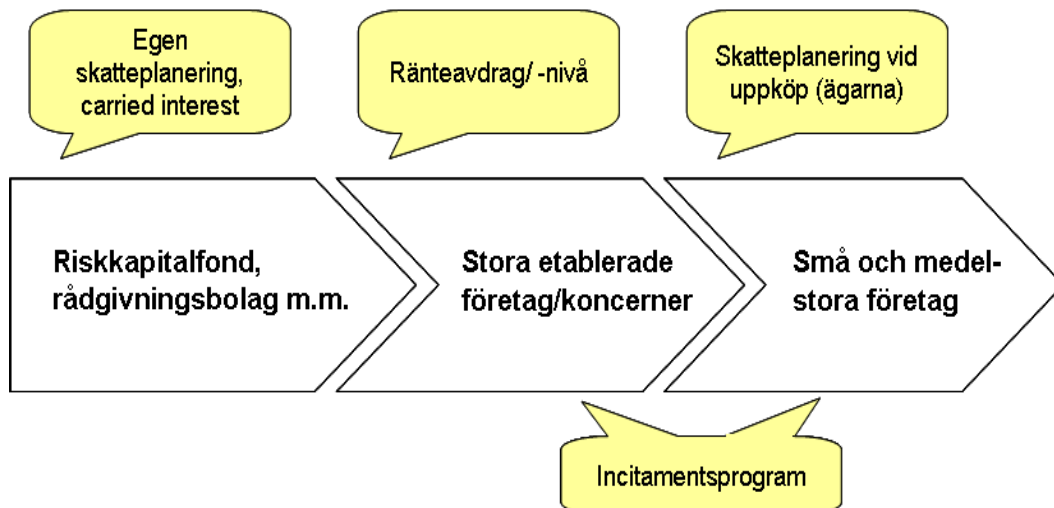
Bilden nedan är ett exempel som illustrerar komplexiteten i fondstrukturen och skatteplaneringen hos riskkapitalägda företag. Den övre delen av bilden illustrerar ägarstrukturen samt carried interest, vilket beskrivs i avsnitt 3.2. Den nedre delen av bilden illustrerar skatteplanering med räntor vilket beskrivs i avsnitt 3.3 och 4.

Bild 2 Principskiss över en fondstruktur

Den skatteplanering som uppmärksammades i 2012 års välfärdsuppdrag kan kopplas till de tre leden av aktörer:

Bild 3 Skatteplanering i riskkapitalägda välfärdsföretag

Vid tidigare utredningar och kartläggning av riskkapitalbranschen har Skatteverket uppmärksammat skatteplanering med en särskild vinstbaserad ersättning, carried interest, som en del av de anställda i riskkapitalbolagen får del av, se beskrivning i avsnitt 3.2 nedan.

Riskkapitalfonder har köpt etablerade större företag/koncerner inom välfärdssektorn, exempelvis genom utköp från börsen eller köp från en annan riskkapitalfond. Vid granskning i föregående välfärdsuppdrag framkom att riskkapitalfonden i samband med de flesta förvärv etablerade ett ränteupplägg i den förvärvade koncernen, se avsnitt 3.3 nedan. Ledande befattningshavare i de uppköpta företagen/koncernerna gavs ofta möjlighet att ingå i olika former av incitaments- och aktieägarprogram, vilket beskrivs i avsnitt 3.4 nedan.

När det etablerade större välfärdsföretaget/koncernen förvärvats av en riskkapitalfond var det vanligt förekommande att välfärdskoncernen växte genom uppköp av mindre företag som ofta var direkt eller indirekt ägda av fysiska personer. I samband med att de fysiska personerna sålde sina företag till riskkapitalägda företag var det vanligt med någon form av skatteplanering, se avsnitt 3.5 nedan.

Den skatteplanering som uppmärksammats i de ovan beskrivna leden har olika karaktär men omfattningen av skatteplaneringen möjliggörs till stor del av ägandeformen. Det bör dock påpekas att inom andra områden än välfärdsområdet förekommer samma typ av skatteplanering även utanför den riskkapitalägda sfären.

Riskkapitalaktörernas investeringar i välfärdsföretag ska enligt ett pressmeddelande från Svenska Riskkapitalföreningen den 12 mars 2014 ha minskat betydligt. Toppåret uppges vara 2010 då investeringarna i välfärden uppgick till närmare en tredjedel av de totala investeringarna i Sverige. Åren 2011 och 2012 uppges investeringarna ha minskat till drygt en procent av de totala investeringarna och 2013 har investeringarna minskat ytterligare till under en procent, vilket motsvarar 59 miljoner kronor. Den politiska osäkerheten uppges till stor del ligga bakom minskningen av investeringarna i välfärdsföretag.

Skatteverkets analys av samtliga försäljningar av mindre välfärdsföretag tyder på att även införsäljningen av mindre företag till de riskkapitalägda välfärdskoncernerna har minskat då endast ett fåtal sådana har iakttagits beskattningsåret 2013. Detta redovisas längre fram i avsnitt 3.5 samt i kapitel 5. Ett minskat intresse från riskkapitalaktörerna att investera i välfärdsföretag borde rimligen medföra att även skatteplaneringen inom de riskkapitalägda välfärdsföretagen på sikt minskar, eftersom det framförallt är i samband med förvärv som strukturer för skatteplanering med räntor byggts upp samt att skatteplanering har förekommit hos säljaren vid försäljning av bolag till riskkapitalägda större företag.

3.2 Carried Interest

Det genomfördes inte någon granskning av carried interest särskilt riktad mot välfärdssektorn i samband med föregående välfärdsuppdrag. Riskkapitalbolag som förvärvat portföljbolag inom

välfärdssektorn har dock tidigare varit föremål för granskning. Det bedömdes att det inte fanns anledning att anta annat än att även försäljning av portföljbolag inom välfärdssektorn genererar carried interest till riskkapitalfondens förvaltare.

Syftet med carried interest är att ge de personer inom riskkapitalbolagen som aktivt bidrar till att portföljbolagen kan avyttras med vinst ett incitament till att utföra ett bra arbete. Det finns olika modeller för att beräkna carried interest. Normalt sett ska först investerat kapital betalas tillbaka till investerarna tillsammans med en viss avtalad årlig minimiavkastning, normalt 8-10 %. Därefter fördelas eventuell överskjutande vinst (något förenklat) med 80 % till investerarna och 20 % (carried interest) till förvaltaren. Mottagare av carried interest är i första ledet oftast fondstrukturens general partner-bolag eller ett av general partnern närstående bolag. Den slutliga mottagaren av carried interest är de partners/investment managers som är anställda i riskkapitalbolaget (rådgivningsbolaget).

Riskkapitalbolagen anser att carried interest utgör en andel av fondens kapitalvinst, som riskkapitalgruppen förhandlat sig till i samband med fondens bildande och att carried interest därmed är en kapitalinkomst. Det är en sorts avkastning på det kapital som de använt för att bilda fonden och kan därför inte utgöra ersättning för arbete i rådgivningsbolagen eller något annat bolag.

Skatteverkets uppfattning är att carried interest utgår som en konsekvens av det värdeförädlade arbetet som sker genom förvaltning av fonden och bör därför inte ses som avkastning på kapital för förvaltarnas/general partners del. De externa investerarna avstår från en del av sin kapitalvinst mot en aktiv förvaltning av fonden, d.v.s. fråga är således om en slags resultatbaserad ersättning som anknyter till den avkastning som skapats av förvaltarna i fonden.

Kammarrätten i Stockholm har i en dom från 2013 uttalat att Skatteverket inte visat att carried interest är något annat än rådgivningsbolagets inkomst. Domen överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen som inte meddelade prövningstillstånd. Samma dag avgjorde dock Högsta förvaltningsdomstolen ett förhandsbesked där man konstaterade att carried interest som erhöles genom en i utlandet delägarbeskattad juridisk person (fonden) inte utgjorde en skattefri kapitalvinst vid försäljning av portföljbolag. Skälet till detta var att kapitalvinsten inte motsvarade den del av portföljbolaget som ägdes indirekt genom den utländska juridiska personen (riskkapitalfonden), vilket är ett krav för att en kapitalvinst ska vara skattefri. Konsekvensen blev därför att carried interest skulle beskattas som inkomst av näringsverksamhet i det svenska aktiebolaget (dvs. hos general partner i detta fall).

Skatteverkets tolkning av domen är att carried interest inte motsvaras av någon kapitalvinst som anknyter till den kapitalinsats general partner investerat i fonden. Fråga är därför om en annan slags inkomst som general partner erhållit på annan affärsmässig grund än som avkastning på kapital.

Om carried interest ska beskattas som inkomst av tjänst i andra ledet har enligt Skatteverket uppfattning inte prövats av domstol. Skatteverket anser att när carried interest utgår i form av överränta på vinstandelslån till vissa utvalda investerare och anställda i rådgivningsbolaget så är det inte fråga om ränta/avkastning på lånet och beskattning bör därför ske i inkomstslaget tjänst. Skatteverket anser vidare att vissa nyckelpersoner har stor betydelse för vinstgenereringen hos det utländska förvaltarbolaget (general partner) och att det indirekta ägandet av det utländska förvaltarbolaget gör att utdelning och kapitalvinst ska beskattas enligt 57 kapitlet inkomstskattelagen. Reglerna innebär att en del av utdelning och kapitalvinst kan beskattas som inkomst av tjänst, vilket beskrivs i avsnitt 5.1 nedan.

3.3 Räntor

Vid föregående välfärdsuppdrag konstaterades att när riskkapitalfonder och investmentbolag förvärvade välfärdskoncerner byggdes lånestrukturer upp med mycket höga skulder, såväl ägarlån som banklån, vilket ledde till att vinsterna hos de verksamhetsdrivande bolagen reducerades helt eller delvis.

Vad som framkommit vid tidigare kartläggningar samt en beskrivning av hur det ser ut idag presenteras i avsnitt 4 nedan.

3.4 Incitamentsprogram

Skatteverket har i föregående välfärdsuppdrag identifierat olika typer av incitamentsprogram och liknande i välfärdsföretag med kopplingar till riskkapitalsfären.

Genom incitamentsprogrammen erbjuds den anställda att förvärva aktier eller andra värdepapper i bolaget eller i ett bolag i samma koncern. Det är inte ovanligt att incitamentsprogram förekommer bland större företag, även inom välfärdssektorn.

Vid större företags uppköp av mindre företag är det heller inte ovanligt att ägarna till de uppköpta företagen stannar kvar som anställda och erbjuds att behålla aktier i bolaget eller att köpa aktier i ett bolag i samma koncern. Om ersättningen som den anställda betalar för aktierna (eller andra former av värdepapper) understiger marknadsvärdet kan en förmån uppkomma som ska beskattas som inkomst av tjänst och utgöra underlag för arbetsgivaravgifter. Värderingen av aktierna är således avgörande för de skattemässiga konsekvenserna. Det föreligger svårigheter med att värdera aktier, det kan därför inte uteslutas att aktien blir underskattad vid värderingen.

Vid den granskning som gjordes i samband med föregående välfärdsuppdrag identifierades ett antal fall där den gjorda värderingen inte ansågs stämma överens med marknadsvärdet.

3.5 Införsäljning

Av föregående välfärdsrapport framgår att det relativt frekvent förekom införsäljningar av välfärdsbolag till riskkapitalsektorn. Förfarandet följde oftast en given mall där försäljningen skedde via ett svenskt eller utländskt holdingbolag vilket både sköt upp och begränsade skatteuttaget.

Som framgår under avsnitt 5 har Skatteverket särskilt analyserat försäljningar av fåmansaktiebolag under 2013. Endast några försäljningar till riskkapitalägda företag har iakttagits. Försäljningarna har till viss del skett via svenska holdingbolag.

4 Skatteplanering med räntor i riskkapitalägda och investmentbolagägda välfärdsföretag

4.1 Beskrivning

I 2012 års rapporter konstaterades att huvuddelen av de privata vårdföretagen bedrivs av fristående företag som inte ingår i en koncern. Dessa fristående företag, liksom även helsvenska koncerner, antas normalt inte utnyttja räntor i skatteplaneringssyfte. Någon särskild utredning genomfördes därför inte avseende de företagen. Nämnade företag bedömdes stå för ungefär två tredjedelar av den totala omsättningen hos välfärdsföretagen.

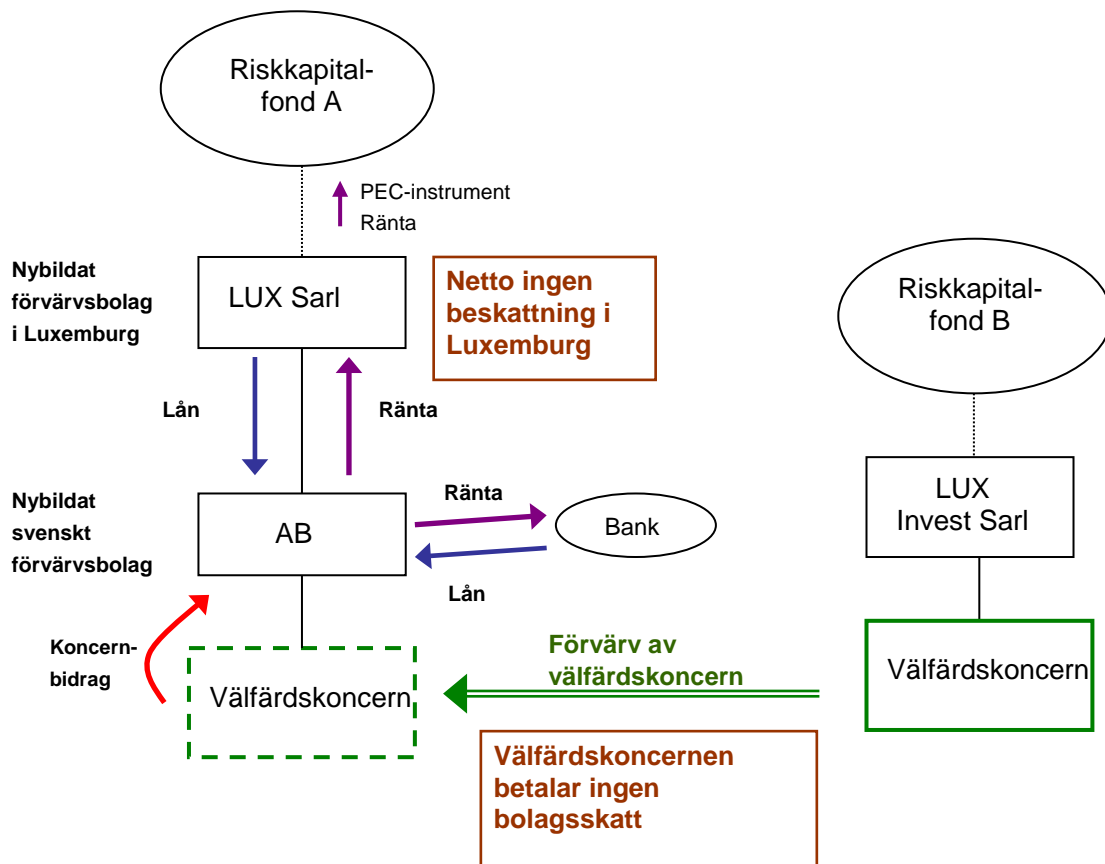
Stora koncerner inom välfärdssektorn ägs normalt av riskkapitalfonder med säte i andra länder. Riskkapitalfonder beskrivs i avsnitt 3.1 ovan. Vid utredningarna framkom att ägarbolagen var placerade på Jersey, Guernsey eller i Luxemburg. Några företag ägdes också av ett svenskt investmentföretag. Det var de riskkapital- och investmentbolagägda koncernerna som oftast etablerade finansieringsstrukturer för att utnyttja ränteavdrag för att sänka bolagsskatten.

En riskkapitalfond bygger upp en förvärvsstruktur med mellanliggande icke rörelsedrivande bolag (holdingbolag) såväl i utlandet som i Sverige. För att få en skattemässig effekt utses ett nybildat holdingbolag i Sverige till förvärvsbolag, som finansierar förvärvet av välfärdskoncernen nästan uteslutande med lån. Det innebär således att skulder trycks ner till förvärvsbolaget i Sverige (s.k. debt-push-down). Lånen kommer dels från banker och andra utomstående långivare och dels från fondens ägarbolag i utlandet.

Vid utredningarna framkom att det svenska förvärvsbolagets ränteavdrag avseende ägarlån och banklån var så stora att de översteg de vinster som genererades inom välfärdskoncernen och raderade därmed, helt eller delvis, ut beskattningsunderlaget. För att kvitta vinsterna mot ränteavdragen lämnade välfärdskoncernen koncernbidrag till det svenska förvärvsbolaget. Koncernbidraget är skattemässigt avdragsgillt hos välfärdskoncernen, medan det är skattepliktigt hos förvärvsbolaget, där kvittning mot ränteavdraget sker.

Ägarbolagen beskattades, enligt vad Skatteverket erfor, inte i något fall för ränteinkomsterna. Detta uppnåddes genom att långgivaren till ägarlånen placerades på Jersey eller Guernsey, eftersom dessa jurisdiktioner saknar inkomstbeskattning av sådana inkomster, eller i Luxemburg där beskattningen undveks genom användande av finansiella hybrider, oftast olika varianter av preferensaktier s.k. PEC (Preferred Equity Certificates). Med ett hybridinstrument uppnås olika beskattningseffekter i olika länder. Luxemburgbolaget kan normalt betrakta betalningen till ägaren som ett skattemässigt ränteavdrag. Däremot kan ägaren vad Skatteverket erfar betrakta mottagen betalning som skattefri utdelning.

Bild 4 Exempel på förvärvs- och finansieringsstruktur vid ett riskkapitalförvärv

I 2012 års rapporter har beskrivits att ett svenskt investmentbolag vid förvärvet av tre välfärdskoncerner har byggt upp en motsvarande räntestruktur som riskkapitalaktörerna för att minimera beskattningen hos välfärdskoncernen. I de fall som utretts har ägarlånen slussats från investmentbolaget till förvärvsföretaget. Investmentbolaget har i praktiken inte beskattats för

räntan genom att de medgetts fullt avdrag för utdelning till bakomliggande aktieägare. Investmentbolaget har därmed kunnat uppnå samma skatteeffekter som i riskkapitalstrukturer.

Genom att använda en debt-push-down-struktur skapas en skatteförmån som ger ytterligare vinster för riskkapitalaktörerna/investmentbolaget. Då den interna räntan många gånger lades på en mycket hög nivå, ofta 12-15 %, ökade den skattemässiga effekten ytterligare. Normalt betalades inte räntan kontant utan lades till skulden, vilket ledde till att räntorna skulle kunna fördubblas på en femårsperiod.

I de undersökta välfärdskoncernerna i 2012 års uppdrag uppgick de årliga ränteavdragen avseende förvärvslån till ungefär 2,8 miljarder kronor, varav räntorna på ägarlånen uppgick till ca 2 miljarder kronor. Inom vissa koncerner byggdes stora skattemässiga underskott upp, totalt ungefär 2,7 miljarder kronor, vilka kan utnyttjas mot vinster under kommande år utan begränsning. Närmare 75 % av koncernerna (alla riskkapitalägda) betalade ingen eller obetydlig bolagsskatt vid 2011 års taxering.

I 2012 års rapporter beskrevs även ett sätt att optimera effekten av ränteavdragen genom att ändra räkenskapsåret från kalenderår till s.k. brutet räkenskapsår, exempelvis 30 april, och sedan byta tillbaka till kalenderår. Så skedde vid flera av riskkapitalförvärven. Koncernbidrag kan bara lämnas om bolagen är helägda under hela året. Genom att använda ett förkortat första räkenskapsår minimerades den tid som koncernbidrag inte kunde lämnas och därmed den tid vinsterna i välfärdsföretagen inte kunde kvittas bort mot ränteavdrag.

För de beskattningsår som utredningarna omfattade (åren 2009 och 2010) saknades ränteavdragsbegränsningsregler gällande räntekostnader hänförliga till extern och intern finansiering av riskkapitalaktörernas förvärv av nya bolag, d.v.s. externa andelsförvärv. Ränteavdragen var således lagliga. Det som möjligen kunde ifrågasättas var prissättningen på lånen, dvs. räntenivån.

4.2 Uppföljning av skatteplanering med interna lån

4.2.1 Ränteavdragsbegränsning – Nya regler fr.o.m. 1 januari 2013

2009 infördes en lag om begränsning av avdragsrätten för räntor avseende interna lån som upptagits vid interna andelsöverlåtelser. Om ett företag förvärvat ett annat företag inom en intressegemenskap och finansierat förvärvet genom att uppta lån från ett företag inom intressegemenskapen där räntan beskattats med mindre än 10 % var ränteutgiften inte avdragsgill (tioprocentsregeln). I undantagsfall kunde ränteavdrag medges även om beskattningen hos långivaren understigit 10 % om bolaget kunde visa att såväl förvärvet som lånet huvudsakligen (ca 75 %) var affärsmässigt motiverade. I lagen fanns också några bestämmelser som riktade sig mot kringgåenden.

Den 1 januari 2013 infördes nya regler avseende ränteavdragsbegränsningar. 2013 års lag bygger på 2009 års lag, men har utvidgats till att gälla i princip alla interna lån som inte beskattas normalt. Detta innebär att även ränteavdrag på interna skulder som upptagits vid externa förvärv av andelar omfattas av reglerna, vilket många gånger kan medföra att rätt till ränteavdrag inte föreligger. Om det långivande intresseföretagets ränteinkomst beskattas med mindre än 10 % medges avdrag för motsvarande räntor bara om det kan visas att skuldförhållandet – och i vissa fall också förvärvet – är huvudsakligen affärsmässigt motiverat. Genom ett undantag till tioprocentsregeln begränsas avdragsrätten, även om beskattning sker med minst 10 %, om det huvudsakliga skälet till att skuldförhållandet uppkommit är att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. Dessutom har begreppet intressegemenskap vidgats genom att kravet på ”bestämmande inflytande” ändrats till ”väsentligt inflytande”.

4.2.2 Interna lån

Efter en översiktlig analys av ett större antal koncerner bedömdes 23 koncerner vara intressanta för en fortsatt analys vid 2012 års uppdrag. De 23 koncernerna stod vid det tillfället för knappt en tredjedel av den totala omsättningen hos samtliga välfärdsföretag. Av dessa koncerner hade 18 koncerner förvärvats av riskkapitalfonder. De övriga fem ägdes av moderbolag i Tyskland (1) och i Finland (1) respektive helt eller delvis av ett svenskt investmentföretag (3). De förvärv som investmentföretaget gjort hade stora likheter med riskkapitalförvärv. Räntorna på ägarlånen hänförliga till förvärven i de riskkapital- och investmentbolagägda koncernerna som skatteplanerade med räntor uppgick till ca 2 miljarder kronor per år. För de beskattningsår som granskades 2012 (åren 2009 och 2010) fanns, som tidigare nämnts, inga ränteavdragsbegränsningsregler som kunde tillämpas vid externa andelsförvärv.

2015 års välfärdsuppdrag har begränsats till att följa upp de tidigare undersökta välfärdskoncernerna för att bedöma om dessa koncerner fortfarande skatteplanerar med ränteavdrag. Några avvikelser förekommer jämfört med den population om 23 koncerner som tidigare undersöktes. Tre av de 23 koncernerna har köpts upp av tre av de andra koncernerna, därtill har en av koncernerna gått i konkurs. Detta innebär att det återstår 19 koncerner som har analyserats.

Av de 19 kvarvarande koncernerna hade enligt tidigare undersökning 14 koncerner lån hänförliga till förvärv där det bedömdes att räntan inte beskattades eller beskattades lågt. De allra flesta av dessa koncerner har avvecklat de interna lånen eller har återlagt räntekostnaden till beskattning i deklarationen. De största välfärdskoncernerna har avvecklat sina interna lån. Det finns dock enstaka mindre koncerner som fortfarande yrkar avdrag för räntekostnader hänförliga till interna lån där räntan inte är beskattad, avdragsrätten har ännu inte slutligen prövats. Ett fåtal fall har också identifierats där det är oklart om räntan fortfarande är lågbeskattad.

Tabell 3
Avveckling av interna ränteavdrag

	Antal koncerner
Lån kvarstår där räntan antas inte beskattas eller är lågt beskattad	1
Lån kvarstår, men det är okänt hur räntan beskattas	2
Avvecklat lån där räntan inte beskattades eller var lågt beskattad eller återlägger räntan till beskattning i deklarationen	11
Har inte konstaterats skatteplanera med interna räntor	5
Totalt antal koncerner	19

De kvarstående yrkandena av ränteavdrag på interna lån hänförliga till förvärv och där ränteintäkten inte är beskattad uppgick till ca 85 miljoner kronor beskattningsår 2013. Därutöver tillkommer ränteavdrag om ytterligare 45 miljoner kronor där det är mer oklart om ränteintäkten fortfarande är lågbeskattad. Sammantaget kvarstår således ränteavdrag om ca 130 miljoner kronor (85 +45) när mer osäkra fall inkluderas.

Flera av koncernerna har ytterligare interna lån som Skatteverket inte har någon kännedom om. Det finns dock inte några indikationer på att räntan hänförlig till dessa lån skulle vara lågbeskattad.

Det vanligaste sättet att avveckla de interna lånen har varit att ersätta lånen med kapitaltillskott. Således kan de interna lånen numera ersättas med kapitaltillskott vilket indikerar att finansieringen kunde ha skett med kapitaltillskott redan vid förvärvstillfället. Detta förstärker bilden av att interna lån valts som finansieringsform i syfte att erhålla ränteavdrag och att därmed få skattefördelar.

Av de 9 koncerner som avvecklat lånen är det 6 koncerner som har ersatt lånen med kapitaltillskott medan 3 koncerner har avvecklat lånen på annat sätt eller okänt sätt. Det är 2 koncerner som fortfarande har hela eller delar av de interna lånen kvar men som inte drar av räntekostnaden skattemässigt.

Tidpunkten för avvecklingen av de interna lånen skiljer sig åt mellan koncernerna. Ungefär hälften av koncernerna har ersatt ägarlånen med kapitaltillskott redan 2011. Den andra hälften har avvecklat lånen åren 2012-2013, vilket kan antas ha samband med de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna som trädde ikraft 1 januari 2013.

Av 2014 års ränterapport kan utläsas att det är en högre frekvens av företag som har avvecklat de interna lånen, eller avstår från att göra avdrag för räntekostnaden skattemässigt, inom välfärdssektorn jämfört med riskkapitalägda företag utanför välfärdssektorn. I nästan två tredjedelar av samtliga analyserade fall avseende externa förvärv yrkades fortfarande avdrag för

interna räntekostnader. I de analyserade fallen, som så gott som uteslutande omfattade riskkapital- eller investmentbolagägda företag, ingick även välfärdsföretagen.

Ungefär hälften av de välfärdskoncerner som har avvecklat lånen har dessutom gjort det långt innan 2013 års ränteregler trätt ikraft. En förklaring kan vara den uppmärksamhet som skatteplanering med räntor inom välfärdssektorn har fått i media och från politiker under flera års tid.

I ett fåtal av de undersökta koncernerna vid 2012 års uppdrag fanns interna andelsöverlåtelser som innebar att lagen om ränteavdragsbegränsningar från 2009 kunde vara tillämplig. I åtminstone två fall har Skatteverket beslutat att inte medge avdrag för räntekostnaden. I det ena fallet har förvaltningsrätten delat Skatteverkets uppfattning att avdrag inte ska medges. Ärendet är numera föremål för prövning i kammarrätten. Det andra fallet har överklagats till förvaltningsrätten men har ännu inte avgjorts. I båda fallen är de interna lånen från de lågbeskattade utländska långgivarna numera ersatta med kapitaltillskott.

4.2.3 Räntenivåer på ägarlån

Skatteverket har tidigare ifrågasatt de höga räntenivåer (12-16 %) som tillämpats på ägarlån från intressebolag vid riskkapitalförvärv med tillämpning av s.k. debt-push-down strukturer. Lånen har oftast lämnats från intressebolag i Luxemburg, Jersey och Guernsey där ingen faktisk beskattning har skett av ränteinkomsten. Ett tjugotal fall har utretts, varav drygt ett tiotal inom välfärdssektorn, och flera av dessa har förts till domstol. Efter att kammarrätterna i några fall slutligen avgjort frågan till företagets fördel har Skatteverket återkallat ärendena, utom i något enstaka fall. De ändrade ränteavdragsbegränsningsreglerna kan innebära att ränteavdrag på sådana ägarlån inte medges över huvud taget från 2013.

4.3 Uppföljning av skatteplanering med externa lån

I 2013 års ränteuppdrag har Skatteverket kartlagt skatteplanering med externa lån⁷. Skatteverket förde där en diskussion om vad som kan anses vara skatteplanering med externa lån. Vid bedömning av om externa lån kan innebära skatteplanering med ränteavdrag bör utgångspunkten vara att den absoluta merparten av banklån och andra lån från utomstående finansiella institutioner ligger utanför det område som kan betraktas som skatteplanering. Detta kan dock ifrågasättas vad beträffar andelsförvärv där särskilda lånestrukturer etableras genom nedtryckning av skulder (debt-push-down). Sådan skatteplanering innebär en medveten vald förvärvs- och lånestruktur som medför att räntebetalningar på såväl banklån som ägarlån helt eller delvis kan eliminera vinster från den köpta koncernen.

Skatteverket inriktade kartläggningen av externa lån 2013 mot att utreda skuldsättningen vid företagsförvärv som strukturerats enligt den s.k. debt-push-down-modellen. Skatteverkets

⁷ Skatteverkets rapport "Skatteplanering med ränteavdrag i företagssektorn, Externa lån och nya metoder för kringgåenden av 2009 års lagstiftning", 20 januari 2014, dnr 131 756251-13/113

slutsats var att det fanns betydande ränteutgifter som medförde ett starkt minskat skatteunderlag hos bolag som förvärvats i holdingbolagsstrukturer med nedtryckning av skulder. Debt-push-down-strukturer har även identifierats inom riskkapitalägda välfärdskoncerner.

I den analys av välfärdskoncerner som gjordes vid 2012 års uppdrag framkom att i de 23 koncerner som undersöktes uppgick de årliga ränteavdragen avseende externa lån hänförliga till förvärv till ungefär 800 miljoner kronor. En uppföljning av de externa lånen i de 19 kvarvarande koncernerna har genomförts. De årliga ränteavdragen hänförliga till externa lån som bedömts ha finansierat företagsförvärv inom välfärdssektorn uppgick beskattningsåret 2013 till närmare 1,2 miljarder kronor, vilket således är en ökning jämfört med 2012 års kartläggning. En del av dessa koncerner har växt genom uppköp varför en del av de externa lånen inte är hänförliga till det ursprungliga förvärvet av koncernen utan rimligen är hänförliga till tilläggsförvärv.

Av 2014 års ränterapport framgår att statistiken på makronivå visar att de koncerninterna lånen minskat och att den externa upplåningen ökat. Detta skulle kunna bero på att intern finansiering till viss del har ersatts med extern finansiering med anledning av införandet av 2013 års ränteavdragsbegränsningsregler. Skatteverket kunde dock inte verifiera att det i någon större omfattning fanns en tydlig koppling mellan de minskade interna lånen och de ökade externa lånen. En sådan koppling har inte heller uppmärksammats inom välfärdsföretagen.

Av 2014 års ränterapport framgår att den totala upplåningen på nationell nivå låg på en fortsatt hög nivå beskattningsår 2013 fastän 2013 års ränteregler hade trätt ikraft. Detta berodde på att den externa upplåningen hade ökat. Det innebär att det behövs ändrade regler som även omfattar externa räntor om regleringen av ränteavdrag ska få någon mer betydande effekt på den svenska bolagsskattebasen. Detta stöds även av det faktum att de externa lånen ökat inom välfärdssektorn medan de interna lånen avvecklats.

4.4 Uppföljning skattesituation

Av de 23 koncernerna som undersöktes vid 2012 års uppdrag betalade 17 koncerner (alla riskkapitalägda) ingen eller obetydlig bolagsskatt vid 2011 års taxering (beskattningsår 2010), och sex koncerner betalade mellan 4 och 15 miljoner kronor i bolagsskatt. Flera av koncernerna redovisade höga rörelsevinst, vilka genom utdelning och räntebetalningar fördes upp till ägarna. Det framkom även att inom vissa av de 23 koncernerna hade dessutom stora ackumulerade skattemässiga underskott byggts upp, totalt ungefär 2,7 miljarder kronor, vilka kan utnyttjas mot vinster under kommande år utan begränsning.

Vid en uppföljning av skattesituationen avseende beskattningsår 2013 för de 19 kvarvarande koncernerna framgår att det även fortsättningsvis är ett fåtal av dessa som betalar skatt av

någon betydelse. Fyra av koncernerna betalar mellan 5 och 38 miljoner i bolagsskatt. Resterande koncerner betalar en lägre eller ingen bolagsskatt alls.

Den övervägande delen av de undersökta koncernerna har vid beskattningsår 2013 ackumulerade skattemässiga underskott. Underskotten uppgår totalt till närmare 5,4 miljarder kronor, varav ca 2 miljarder kronor är tidsmässigt spärrade underskott⁸. Det är framförallt tre koncerner som har stora ackumulerade skattemässiga underskott uppgående till mellan 800 miljoner kronor och 2,3 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 70 % av totalen. Ett av dessa tre underskott om drygt 800 miljoner kronor synes inte vara relaterat till skatteplanering med räntor, utan kan istället bero på dålig lönsamhet i koncernen. Detta underskott har ökat betydligt från beskattningsår 2010 till 2013 och uppgår till ca 25 % av den totala ökningen.

Det kan konstateras att för de koncerner som undersökts avseende beskattningsår 2013 kvarstår den skattesituation som redovisades vid föregående välfärdsuppdrag. Även om de allra flesta koncerner har avvecklat sina koncerninterna lån finns det stora ackumulerade skattemässiga underskott, som dessutom ökat betydligt. De flesta av de koncerner som har följts upp betalar därför fortfarande en låg eller ingen bolagsskatt.

Orsakerna till att de ackumulerade skattemässiga underskotten ökat från beskattningsår 2010 till 2013 fastän de allra flesta välfärdskoncerner inte längre skatteplanerar med interna räntor kan vara flera. En anledning till att underskotten ökat är troligen att de externa ränteavdragen hänförliga till förvärv finns kvar och de har dessutom ökat. Det kan även konstateras att ca hälften av de koncerner som tidigare har skatteplanerat med interna räntor inte har avvecklat sina ränteavdrag förrän åren 2012-2013, vilket innebär att de interna ränteavdragen i dessa fall förmodligen har bidragit till de ökade underskotten. Det skulle också kunna vara så att välfärdsföretagen inte längre är lika lönsamma. Detta är dock något som ligger utanför Skatteverkets område att bedöma.

Eftersom stora underskott byggts upp, förmodligen med hjälp av interna och externa räntor, har det rimligen ännu inte funnits något behov av annan skatteplanering än med ränteavdrag. I det fall orsaken till underskotten även påverkats av dålig lönsamhet finns inte heller behov av annan skatteplanering. Målsättningen är dock att i andra delen av uppdraget undersöka om det numera förekommer annan form av skatteplanering i välfärdssektorn.

⁸ Vid ägarförändringar finns en koncernbidragsspärr som innebär att underskott från tidigare år inte får kvittas mot koncernbidrag under en period av sex år. Vid en fusion finns en fusionspärr som innebär att underskott från tidigare år inte får utnyttjas under sex år.

5 Skatteplanering vid försäljning av fåmansaktiebolag

5.1 Inledning

Skatteplanering i samband med försäljning av fåmansaktiebolag till riskkapitalägda bolag konstaterades förekomma i 2012 års välfärdsrapport. Motsvarande skatteplanering kan dock förekomma vid försäljningar till andra externa parter. Vidare kan lagstiftningen i sig medföra att någon egentlig planering inte behövs för att uppnå en låg beskattning.

I sammanhanget relevanta beskattningsregler finns i 57 kapitlet inkomstskattelagen och beskrivs kortfattat nedan.

Om ägaren, eller någon närstående, är verksam i företaget i betydande omfattning är andelarna att anse som kvalificerade, vilket innebär att en del av vinsten ska tas upp i tjänst istället för i kapital och blir därmed högre beskattad.

Ersättningen för andelarna minskas med eventuella försäljningsomkostnader och omkostnadsbeloppet (anskaffningskostnaden). Eventuell vinst fördelas med utgångspunkt i ett gränsbelopp mellan tjänst och kapital.

Gränsbeloppet kan beräknas enligt en förenklingsregel, vilket i princip innebär ett schablonbelopp om 150 150 kronor för beskattningsår 2013 fördelat på antal ägda andelar, eller en huvudregel. Huvudregeln tar hänsyn till det s.k. lönebaserade utrymmet vilket bygger på utbetalda löner under en specifik period. Regeln förutsätter också ett visst eget löneuttag.

Om hela vinsten ryms inom gränsbeloppet ska vinsten reduceras till två tredjedelar och beskattas i kapital, den effektiva beskattningen blir då 20 %.

Den delen av vinsten som överstiger gränsbeloppet beskattas i tjänst, med ett maximalt tak om 5 660 000 kronor. Vinsten därutöver beskattas i kapital utan reducering, dvs. med 30 %.

Den skatteplanering som förekommer syftar till att undvika tjänstebeskattning och utnyttja så mycket av gränsbeloppet som är möjligt för att få en beskattning på 20 %. Beskattningen kan, lagligen, inte bli lägre.

Om andelarna säljs via ett holdingbolag med vinst är vinsten skattefri i holdingbolaget på grund av att det är näringsbetingade andelar.

Om ägaren till ett fåmansaktiebolag inte längre är aktiv i bolaget upphör aktierna att vara kvalificerade efter fem år (karenstiden). En eventuell utdelning eller vinst därefter beskattas uteslutande i kapital med 5/6-delar, dvs. en effektiv beskattning om 25 %.

5.2 Kartläggning av försäljningar

Skatteverket har översiktligt analyserat samtliga identifierade försäljningar av fåmansaktiebolag tillhörande välfärdssektorn som har skett under 2013.

Utgångspunkten har varit personer som deklarerat en försäljning av andelar i ett välfärdsföretag, oavsett belopp. Nästan 700 personer, som var delägare i 475 unika aktiebolag sålde sina bolag under 2013. Viktigt att påpeka i sammanhanget är att det kan finnas försäljningar av koncerner som inte identifierats, t.ex. när ett moderbolag inte har någon av de aktuella SNI-koderna.

Det huvudsakliga syftet har varit att i varje enskilt fall kortfattat beskriva vad som skattemässigt har inträffat och göra en analys av om skatteplanering är grunden till försäljningen eller om skatteplanering har använts i samband med en extern försäljning, oavsett motpart.

Ersättningen för de identifierade försäljningarna uppgår till ca 350 miljoner kronor. Nästan hälften av försäljningarna har resulterat i en vinst på totalt ca 316 miljoner kronor. Förlusterna uppgår till nära 2,5 miljoner kronor och avser ca 13 % av försäljningarna.

Resterande försäljningar har skett till ett värde som motsvaras av omkostnadsbeloppet, dvs. anskaffningsutgiften för aktierna vilken i normalfallet utgörs av aktiekapitalet. Dessa försäljningar resulterar därför inte i någon vinst eller förlust och kan i vissa fall vara ett led i en skatteplaneringsfas.

Den skattemässiga aspekten av samtliga försäljningar är att ca 15 miljoner kronor beskattas i tjänst och resterande vinster beskattas i kapital (innan reducering). Detta innebär att nästan 95 % av vinsterna beskattas med 20 % då de ryms inom de upparbetade gränobeloppen som följer av lagstiftningen.

5.3 Försäljningarna ur ett skatteplaneringsperspektiv

5.3.1 Bakgrund

Efter en genomgång av samtliga identifierade försäljningar under 2013 framträder nedanstående kategorier av tillvägagångssätt vid försäljningar.

Även om det är flera ägare till samma aktiebolag behöver försäljningen inte hanteras på samma sätt för varje delägare. I något fall är det tydligt att en delägare valt att skatta fram vinsten medan de övriga delägarna valt att sälja via ett eget holdingbolag. Nedanstående redogörelse vad avser antal syftar därför på antalet deklarerade försäljningar och inte på antalet sålda aktiebolag, om inte så specifikt anges.

5.3.2 Försäljningar ointressanta ur ett skatteplaneringsperspektiv

Nästan 65 % av samtliga försäljningar bedömer Skatteverket inte ha skett av anledningar som på något sätt kan betraktas intressanta ur ett skatteplaneringsperspektiv. Det kan handla om försäljningar med förlust eller försäljningar av bolag vars enda tillgångar motsvaras av aktiekapitalet. Totalt sett står dessa försäljningar för ca 42 miljoner kronor av den totala ersättningen om ca 350 miljoner kronor och vinsterna uppgår till ca 28 miljoner kronor. Här finns också många av de bolag som likviderats och det eventuella överskottet behandlas som ersättning.

5.3.3 Omstrukturering

Precis som konstaterats i 2012 års rapport kan en omstrukturering av ägandet vara det första ledet i en eventuell extern försäljning. Det kan således finnas ett flertal externa försäljningar som har skett under 2014 som, då årsredovisningar inte inkommit än, ännu inte kan bekräftas.

Om det är flera delägare till ett aktiebolag är ett alternativ att de bildar egna holdingbolag till vilka aktierna säljs. Då kan respektive delägare tillgodoräkna sig ett helt gränobelopp enligt förenklingsregeln istället för att behöva fördela det. En del sådana situationer har noterats.

Av de granskade försäljningarna klassificeras 17 % tillhörande omstruktureringskategorin. Total ersättning i detta sammanhang är ca 44 miljoner kronor. Den skattepliktiga vinsten uppgår till nästan 39 miljoner kronor och beskattas så gott som uteslutande i kapital med reducering.

5.3.4 Extern försäljning direkt

Försäljningar till en extern part med vinst utan mellanled har skett i 48 fall. Vinsten är 180 miljoner kronor, drygt hälften av de totala vinsterna. Här finns också merparten av de 15 miljoner kronor som beskattas som inkomst av tjänst.

5.3.5 Extern försäljning via svenska holdingbolag

En vanligt förekommande skatteplaneringsåtgärd i samband med en extern försäljning av andelar i bolag är att sälja andelarna via ett eget holdingbolag. Vinsten som uppstår i holdingbolaget är skattefri. Medlen kan sedan delas ut i den takt som ägaren finner lämpligt och hänsyn kan tas till förenklingsregelns gränobelopp för att få reducerad beskattning i kapital. Efter fem år utan arbete i bolaget (s.k. trädabolag) kan medlen delas ut till en beskattning om 25 %.

Totalt har 40 försäljningar identifierats där så har skett. I normalfallet utnyttjas gränobeloppet som finns fullt ut. I de fall som har noterats har en total extern ersättning om ca 186 miljoner kronor redovisats där ca 146 miljoner kronor av vinsten tillfallit holdingbolaget. Resterande 40 miljoner kronor har beskattats i inkomst av kapital. Omvänt kan det uttryckas så som att hade försäljningarna skett externt direkt skulle 146 miljoner kronor ytterligare ha beskattats som

inkomst av tjänst (med begränsningen att det i varje enskilt fall maximalt hade kunnat bli 5,6 miljoner kronor).

5.3.6 Övriga situationer

Fondemission och minskning av aktiekapitalet

Ett alternativ till att sälja bolaget till ett eget holdingbolag och därigenom realisera en del av det fria egna kapitalet är att genomföra en fondemission och en därpå följande inlösen av aktier. Ett sådant förfarande betraktas som en försäljning men behandlas enligt regelverket som en utdelning och möjliggör att gränsbeloppet kan utnyttjas och pengar kan tas ut utan att ägarstrukturen förändras.

Interna andelsbyten och framskjuten beskattning

Skatteverket har i andra sammanhang noterat att förekomsten av andelsbyten och framskjuten beskattning har ökat. Kortfattat innebär detta förfarande att ägaren får aktier i ett nybildat bolag, till vilket det tidigare bolagets andelar överlätits genom apportemission till marknadsvärdet. Genom att aktierna har mottagits genom ett andelsbyte är aktierna per definition kvalificerade för all framtid. Det är något som ibland är önskvärt eftersom det medför att beskattningen kan bli 20 % istället för 25 % som gäller för okvalificerade andelar. Transaktionen medför ingen beskattning vid själva andelsbytet.

Nytt regelverk – 4 % regeln

En tidigare känd företeelse inom bland annat några välfärdsbolag beskrevs i föregående välfärdsrapport avseende delägarnas möjlighet att ta utdelning istället för lön. Konsekvenserna var störst i verksamheter med mycket personal och många delägare. Sedan januari 2014 är lagstiftningen ändrad⁹ och numera krävs ett ägande som motsvarar minst fyra procent av kapitalet för att det lönebaserade utrymmet ska få ingå i beräkningen av årets gränsbelopp.

I ett enstaka fall av de granskade försäljningarna har noterats att ägarstrukturen har förändrats för att uppnå ett fyraprocentigt ägande. I det fallet sålde huvudägaren några procentenheter för att alla delägare skulle äga minst fyra procent.

Utflytt

Några situationer har påträffats där det kan finnas en tydlig skatteplanering genom att en person i nära anslutning till försäljningen flyttar till ett annat land. Det är sedan tidigare en känd företeelse där olika skatteregler och skatteavtal utnyttjas för att undvika alternativt sänka beskattningen.

⁹ Ändringen avser 57 kap. 19 § inkomstskattelagen och har trätt i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter utgången av år 2013.

5.3.7 Oklara försäljningssituationer

Det finns inget tillförlitligt system som anger vem som äger ett aktiebolag. Om ägaren är en juridisk person upprättar privata aktörer koncernregister vilka Skatteverket tar del av. Frånvaron av ett tillförlitligt ägarregister medför kontrollsvårigheter för Skatteverket.

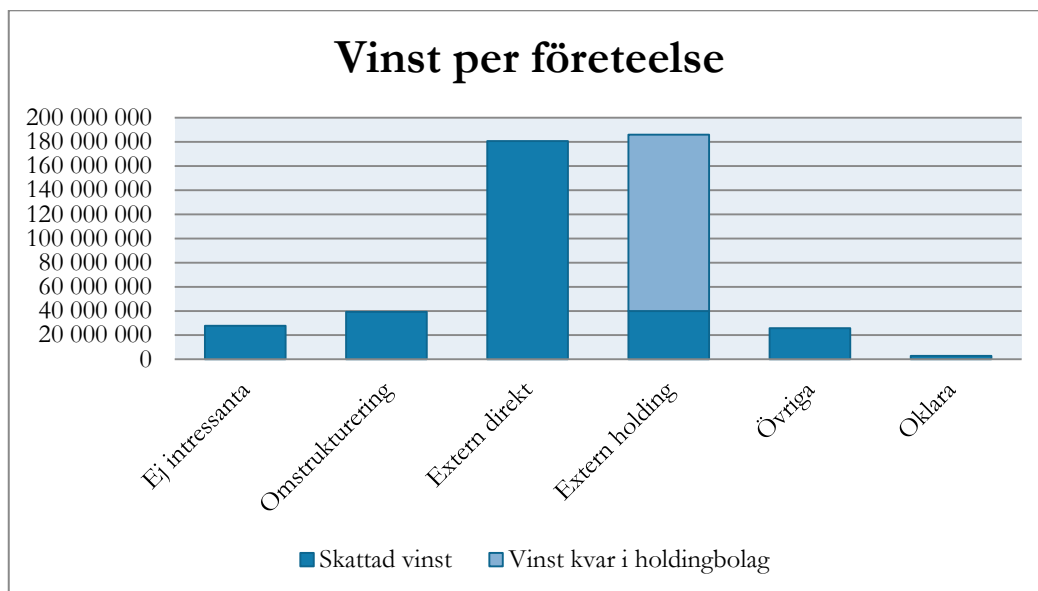
I nästan 20 % av de granskade försäljningarna är det inte möjligt att fastställa vem som är ny ägare. I ett trettiotal fall medför problemet att försäljningssituationen inte kan klagöras.

Det kan också nämnas att det finns en sedan tidigare känd skatteplaneringssituation innebärande att den externa försäljningen sker genom ett utländskt holdingbolag istället för ett svenskt. Skattemässigt ska dock ingen skillnad uppstå, däremot försvåras kontrollmöjligheterna. En del av de oklara försäljningarna kan ha skett genom ett utländskt holdingbolag.

5.4 Fördelning av vinst per företeelse

En beloppsmässig sammanfattning av hur vinsterna vid de granskade försäljningarna fördelar sig baserat på de olika företeelserna ger följande diagram.

Diagram 1
Fördelning av vinst vid försäljning per företeelse

Regelverkets uppbyggnad medför att vinsterna i stor utsträckning beskattas, men beskattas med endast 20 %. Vinster om ca 146 miljoner kronor av totalt 462 miljoner kronor beskattas inte i nuläget eftersom pengarna finns i ett holdingbolag och kommer att beskattas i ett senare skede.

Den fullt lagliga skatteplaneringen syftar till att inte få någon, eller väldigt låg, beskattning i inkomst av tjänst. Det är den egentliga huvudslutsatsen av genomförd kartläggning. Endast 5 % av de totala vinsterna tjänstebeskattas.

Så länge nuvarande regelverk ser ut som det gör kommer troligen även de framtida försäljningssituationerna att se ut på motsvarande sätt som idag.

6 Övrigt – skattefusk och fel

Som nämns i inledningen till denna rapport så tar den i enlighet med uppdraget sikte på skatteplanering. Inom Skatteverkets kontrollverksamhet utreds i olika sammanhang även företag inom välfärdssektorn. I dessa utredningar konstateras att det förekommer skattefusk och fel inom denna sektor i likhet med andra företagssektorer. Det rör sig om oredovisade inkomster, ej avdragsgilla kostnader och felaktigt redovisade arbetsgivaravgifter.

Nedan följer en kort summering avseende skattefusk och fel som uppmärksammats inom välfärdssektorn.

- Skatteverket har i tidigare kartläggning och branschkontroll granskat privatpraktiserande tandläkare för åren 2008-2010. Resultatet från granskningarna visade på relativt stora brister främst gällande avdrag för privata kostnader och oredovisade intäkter, men också stora brister i bokföringen avseende underlag för intäcksredovisningen. Mot bakgrund av resultaten har Skatteverket under 2013 och 2014 fortsatt granskningen av privata tandläkare med fokus på deras inkomster. Vid den uppföljning som gjordes 2014 av de tandläkare som kontrollerades 2013 framkom att de hade höjt sin redovisade omsättning, vilket visade att kontrollen i vart fall hade lett till ett ändrat beteende hos de som kontrollerats. Vid utredningarna uppmärksammades även att det förekom andra felaktigheter, såsom exempelvis avdrag för privata kostnader, stora brister i hanteringen av kontanter, avskrivning av kundförluster utan godtagbara underlag och lämnade kundrabatter utan underlag.
- Utredningar har genomförts avseende läkare anställda i bemanningsföretag där oredovisade förmåner har identifierats.
- Under 2015 har Skatteverket en pågående kontroll avseende stafettläkare med syftet att främst kontrollera att samtliga inkomster redovisas. Stafettläkarna är anställda i bemanningsföretag eller driver egna företag. Det förekommer också läkare som anmält utvandring men ändå fortsätter att bo och arbeta i Sverige.
- Skatteverket har sedan 2011 undersökt flera branscher inom vård- och omsorgssektorn, bl.a. behandlingshem, assistans och asylboenden. Det har inte i något fall påträffats oredovisade intäkter. På kostnadssidan förekommer felaktigheter i form av ej avdragsgilla privata levnadskostnader samt att bilförmåner kostnadsförts utan att detta

redovisats som inkomst för bolagens delägare. Om detta förekommer i större utsträckning än hos små och medelstora företag generellt går inte att säga. Det kan dock konstateras att det är svårare att dra gränsen mellan avdragsgilla och icke avdragsgilla kostnader i välfärdsföretagen, eftersom omsorgsverksamheter normalt innehåller kostnader för mat, kläder och fritid.

- I utredningarna av välfärdsföretag har det även påträffats kostnader som är avdragsgilla skattemässigt men inte hör hemma i välfärdsverksamheten, såsom exempelvis kostnader för sponsring eller konsulter. Ifall det är fråga om bedrägeri eller bidragsbrott, måste förfarandet anmälas av utbetalande myndighet och utredas av polis och åklagare.

7 Slutsatser

I 2012 års välfärdsrapport bedömdes att den i särklass viktigaste faktorn vad gäller förekomsten av skatteplanering inom välfärdssektorn var ägandeformen. I stort sett all den skatteplanering som identifierades i kartläggningen kunde hänföras till företag och koncerner inom riskkapitalsfären. I de stora riskkapitalägda och investmentbolagägda koncernerna i välfärdssektorn skatteplanerades i stor utsträckning på koncernnivå med hjälp av ränteavdrag. De välfärdskoncerner som skatteplanerade med räntor betalade inte någon skatt eller endast obetydlig skatt samtidigt som stora skattemässiga underskott byggdes upp. Vid riskkapitalägda bolags uppköp av mindre företag skatteplanerade säljaren ofta för att minimera skatten på vinsten.

Välfärdsföretagen har numera i stort sett upphört att skatteplanera med interna räntor. De årliga räntorna på ägarlån har minskat från ca 2 miljarder kronor till ca 130 miljoner kronor, dvs. en minskning med ca 1,9 miljarder kronor. Skatteplanering med externa räntor hänförliga till förvärv kvarstår och har även ökat från ca 800 miljoner kronor per år till knappt 1,2 miljarder kronor, dvs. en ökning med ca 0,4 miljarder kronor. Totalt sett har ränteavdragen som bedömts vara hänförliga till skatteplanering minskat med ca 1,5 miljarder kronor (1,9-0,4).

De ackumulerade skattemässiga underskotten har ökat från ca 2,7 miljarder kronor beskattningsåret 2011 till närmare 5,4 miljarder kronor beskattningsåret 2013. De flesta koncerner som skatteplanerar eller har skatteplanerat med räntor betalar p.g.a underskotten endast en låg bolagsskatt eller ingen bolagsskatt alls.

Merparten av de interna skulder som har avvecklats har ersatts med kapitaltillskott. Finansieringen borde därför kunna ha skett med kapitaltillskott redan vid förvärvstillfället vilket förstärker bilden av att interna lån valts som finansieringsform i syfte att erhålla ränteavdrag och att därmed få skattefordelar.

Företag inom välfärdssektorn har avvecklat sina interna förvärvslån i betydligt större utsträckning jämfört med andra riskkapitalägda företag, varav ca hälften dessutom har avvecklat lånen långt innan 2013 års ränteregler trätt ikraft. En förklaring till detta kan vara den uppmärksamhet som skatteplanering med räntor inom välfärdssektorn har fått i media och från politiker under flera års tid.

Skatteplanering med externa förvärvslån kvarstår och har även ökat samtidigt som de flesta koncerner som skatteplanerar eller har skatteplanerat med räntor betalar endast en låg bolagsskatt eller ingen bolagsskatt alls. Detta tyder på att det kan behövas ändrade regler som även omfattar externa räntor för att skatteplaneringen med räntor inom välfärdssektorn ska upphöra.

Den skatteplanering som tidigare identifierades bland små och medelstora företag har skett i samband med försäljning av fåmansaktiebolag. Den genomgång som nu har gjorts av samtliga identifierade försäljningar under 2013 visar att det förekommer skatteplanering. Extern försäljning genom egna holdingbolag medför att vinster om 146 miljoner kronor av totalt 462 miljoner kronor inte beskattas i nuläget. Några specifika förfaranden har också noterats där inslaget av skatteplanering är tydligt genom transaktioner som enbart syftar till att minska beskattningen. Viktigt i sammanhanget är dock att denna skatteplanering inte på något sätt är unik för välfärdsföretag, utan gäller delägare av fåmansaktiebolag i alla branscher. Vidare är den fullt laglig. Merparten av försäljningarna, som genererar ett överskott, skattas fram utan något inslag av skatteplanering. Samtidigt medför regelverkets uppbyggnad att någon skatteplanering i många situationer inte behövs för att få en i sammanhanget låg beskattning om 20 % i inkomst av kapital, vilket också bekräftas av att 95 % av vinsterna endast beskattas i inkomst av kapital medan bara 5 % beskattas i inkomst av tjänst.